

Fölin laajenemista koskeva selvitys

Kaupunginhallitus 25.04.2022 § 125
274/08.01.00.01/2022

Valmistelija hallintojohtaja Riitta Luotio:

Föli-alueeseen kuuluvat kunnat ovat tehneet seudullisesta joukko-liikenteestä yhteistoimintasopimuksen (1.1.2012 alkaen), jonka mukaan Auran, Maskun, Mynämäen, Nousiaisten, Paimion, Paraisten, Sauvon ja Tarvasjoen kunnilla on oikeus liittyä sopimuksen mukaiseen yhteistyöhön edellyttäen, että Turun seudun joukkoliikenteen viranomaisen toimivalta-alue säilyy liittymisen jälkeen toiminnallisesti tarkoituksenmukaisena ja että yhteistyöhön liittyvä kunta hyväksyy yhteistoimintasopimuksen ja sen mukaiset kustannusten jakoperusteet.

Paimio, Parainen, Masku, Nousiainen ja Mynämäki ovat ilmoittaneet olevansa mahdollisesti kiinnostuneita Föliin liittymisestä. Turun seudun MAL-sopimuksessa vuosille 2020-2023 todetaan, että kunnat selvittävät Föli-alueen laajentumista. Seudullinen joukkoliikenne ja Ramboll Finland Oy ovat tehneet vuoden 2021 aikana selvityksen siitä, mitä vaikutuksia Föli-alueen laajenemisella olisi nykyisten Föli-kuntien ja mahdollisten liittyjien kannalta (liite B1). Lisäksi on tehty herkkyystarkastelu valtionrahan suhteen (liite B2).

Selvityksen tavoitteena oli arvioida karkealla tasolla liittymisen/laajenemisen vaikutuksia; mm. sen hyötyjä asukkaille, yrityksille ja kunnan vetovoimalle, liikenteen ja sen järjestämisen kustannuksia, vaikutuksia maksu- ja informaatiojärjestelmään, valtion tukien muutosta, ja mahdolliseen liittymiseen ja lautakuntatyöhön liittyviä käytännön kysymyksiä. Nyt valmistunut konsulttityö tuotti aineistoa, jonka pohjalta uusilla kunnilla on mahdollisuus arvioida, ovatko ne kiinnostuneita Föli-alueeseen liittymisestä. Samalla tavalla nykyiset Föli-kunnat eli Turku, Kaarina, Raisio, Lieto, Naantali ja Rusko, voivat arvioida, mitä vaikutuksia uusien kuntien liittymisellä Föliin olisi niiden kannalta.

Selvityksen tietoihin perehdytään kaikissa yhdessätoista kunnassa kevään aikana. Yleisesti voi todeta, että uusien kuntien kannalta kyse olisi asukkaiden paremmasta palvelemisesta, ilmastoasioista että kunnan imagon ja elinkeinoelämän nostamisesta, mutta myös lisäkustannuksista. Kustannukset kasvaisivat eniten Paraisilla.

Föli-alueella on merkittävä osa eli 47 % mahdollisten uusien kuntien asukkaiden työpaikoista.

Fölin hintoihin siirtyminen tarkoittaisi aikuisten kausilipulla matkustaville kunnasta riippuen 15-35 % alennusta nykyisiin hintoihin nähden. Tarjolle tulisi myös Fölin edullisia ja joustavia arvolipputyyppejä tuotteita. Fölässä on käytössä ikäperustaisia asiakasryhmiä: tarjolla on edullisia lippuja nuorisolle, opiskelijoille ja senioreille. Lisäksi Fölässä lapsien maksuttoman matkustusoikeuden ja varsinaisen lastenlipun yläikäraja on korkeampi kuin Föli-alueen ulkopuolisessa liikenteessä.

Matkustajamäärät on arvioitu vuonna 2019 toteutuneen matkustuksen perusteella. Huomioon on otettu tuolloin tehdyt matkat TLO:n ja Vainion liikenteessä sekä nykyisen Föli-alueen liikenteessä. Fölin laajeneminen kasvattaisi matkamääriä: mm. Fölin perustamisen ennen-jälkeen-tutkimuksessa on todettu, että joukkoliikenteen käyttö on kasvanut Föli-liikenteeseen siirtymisen myötä merkittävästi.

Työssä on tuotettu tiedot joukkoliikennelinjaston ominaisuuksista sillä tarkkuudella, että linjojen kustannusten määrittely on mahdollista. Kustannusjakomallina on käytetty Fölin nykyistä jakomallia, jossa kukin kunta maksaa sisäisen liikenteensä itse ja saa myös sen lipputulot kokonaan, kun taas kuntarajat ylittävillä linjoilla käytetään kustannusjakomallia, joka ottaa huomioon sekä asukkaiden kuntalaisuuden että matkan pituuden.

Maksu- ja informaatiojärjestelmän kustannusjaon periaatteena on, että uudet kunnat maksaisivat jatkossa oman asukaslukunsa mukaisen osuuden maksu- ja informaatiojärjestelmästä kuten nykyisetkin Föli-kunnat. Koska nykyiset Föli-kunnat ovat jo satsanneet merkittävästi maksu- ja informaatiojärjestelmään, maksaisivat uudet kunnat osuuden jo tehdyistä investoinneista - ei kuitenkaan järjestelmän aiemmasta ylläpidosta.

Liikenteen järjestämisen kustannukset jaetaan pääosin asukaslukujen mukaan. Nämä kustannukset sisältävät lyhyesti kuvaten mm. liikenteen suunnittelun ja kilpailuttamisen, sopimusten valvonnan ja kehittämisen, Fölin jatkuvan kehittämisen liikenteen, palveluiden ja tekniikan osalta, edunvalvonnan, markkinoinnin ja viestinnän, talousseurannan ja maksuliikenteen, ongelmanratkaisua, tuen asiakaspalvelupisteille, lautakuntatyön, asukas- ja yritysyhteistyön sekä palautteiden käsittelyn.

Nykyinen Fölin alue kattaa keskeisimmän osan Turun kaupunkiseudusta. Yhtenäinen joukkoliikennejärjestelmä on edullinen elinkeinoelämän kehityksen ja matkailun näkökulmasta. Yhtenäisen joukkoliikennejärjestelmän laajeneminen Turun seudun muihinkin kuntiin toisi hyötyä elinkeinoelämälle, kun päivittäiseen liikkumiseen kuuluva alue on yhden yhteisen lippujärjestelmän, informaation ja brändin alla.

Matkailuliiketoiminnassa kestävyys ja mm. kestävä saavutettavuus on entistä tärkeämmässä roolissa. Yhtenäinen saman brändin alla toimiva joukkoliikennepalvelu edistäisi matkailukohteiden saavutettavuutta sekä kestävien ja sujuvien seudullisten matkaketjujen muodostumista sekä lähimatkailuun että kotimaisille ja kansainvälisille matkailijoille ja erilaisten tuotteistettujen matkailupalveluiden kehittämistä.

Selvityksessä on tarkasteltu kevyesti myös mahdollisia vyöhykkeitä tai tasa-taksassa pysymistä. Nykyisessä Fölissä on tasataksa. Varsinaisia suosituksia ei tämän tarkastelun pohjalta ole tehty.

Vaikutusselvityksen raportissa (liite B1) on esitetty kuntakohtaisesti kaikkien 11 kunnan kustannusvaikutusarviot Föli-alueen mahdollisesti laajentuessa. Vai-kutusarvioissa voi olla hyvinkin suuri ero minimi- ja maksimi-kustannusten välillä, sillä liittyvien kuntien määrä ja sijainti vaikuttaa monin tavoin sekä liittyviin kuntiin että nykyisiin Föli-kuntiin.

Kukin kunta perehtyy selvityksen tietoihin kevään aikana. Seudullinen joukko-liikenne on varautunut esittelemään tuloksia kussakin 11 kunnassa sen mukaisesti, kuin ko. kunta toivoo. Jos joku kunta haluaa liittyvä Föliin, esittää se liittymistä Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunnalle. Asia päätetään joukkoliikennelautakunnassa Föli-kuntien antamien

lausuntojen pohjalta. Föli-alueen laajeneminen edellyttää, että kaikki nykyiset Föli-kunnat hyväksyvät sen.

Föli-alueen selvittämiseen liittyvää historiatietoa

Föli-alueen laajenemisesta on keskusteltu Paimion, Paraisten, Maskun, Nousiaisten ja Mynämäen kanssa jo pian Fölin perustamisen jälkeen vuosina 2015-2017.

Turun kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta (Tksjlk) on 18.3.2015 § 55 on saanut tiedokseen tilannekatsauksen seudullisen joukkoliikenneviranomaisen toimivalta-alueen mahdollisista laajenemistarpeista.

Seudullinen joukkoliikenne teetti selvityksen Föli-alueen laajenemiseen liittyvistä taloudellisista vaikutuksista ja neuvotteli Föliin liittymisen ehdoista ja mahdollisen liittymisen vaikutuksista Paraisten, Paimion Maskun, Mynämäen ja Nousiaisten kanssa. Lautakunta päätti 7.6.2017 § 98 ilmoittaa Paimion, Paraisten, Maskun, Nousiaisten ja Mynämäen kunnille, että Föli-aluetta ei tuolloin ollut tarkoituksenmukaista laajentaa, sillä maakuntamallin vaikutuksista joukkoliikenteen viranomaistoimintaan ei ollut tietoa eikä tuolloinen Fölin kustannustenjakomalli ollut laajennettavissa nykyisen Föli-alueen ulkopuolelle.

Kustannusjakomalli on sittemmin muutettu ottamaan huomioon kuntalaisuuden lisäksi myös matkan pituuden.

Liite B1: KH 25.4.2022 (Fölin alueen laajenemisselvitys)

Liite B2: KH 25.4.2022 (Herkkystarkastelu valtionrahan suhteen)

Joukkoliikennejohtaja Sirpa Korte, Mika Hirvi ja Reima Ojala ovat asiantuntijoina kokouksessa.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus merkitsee Fölin laajenemista koskevan selvityksen tiedoksi.
Kokouskäsitely	Joukkoliikennejohtaja Sirpa Korte, yhdyskuntatekniikan päällikkö Mika Hirvi ja tekninen johtaja Reima Ojala ovat asiantuntijoina kokouksessa tämän asian käsittelyn ajan.
Päätös	Kaupunginjohtajan ehdotus hyväksyttiin.